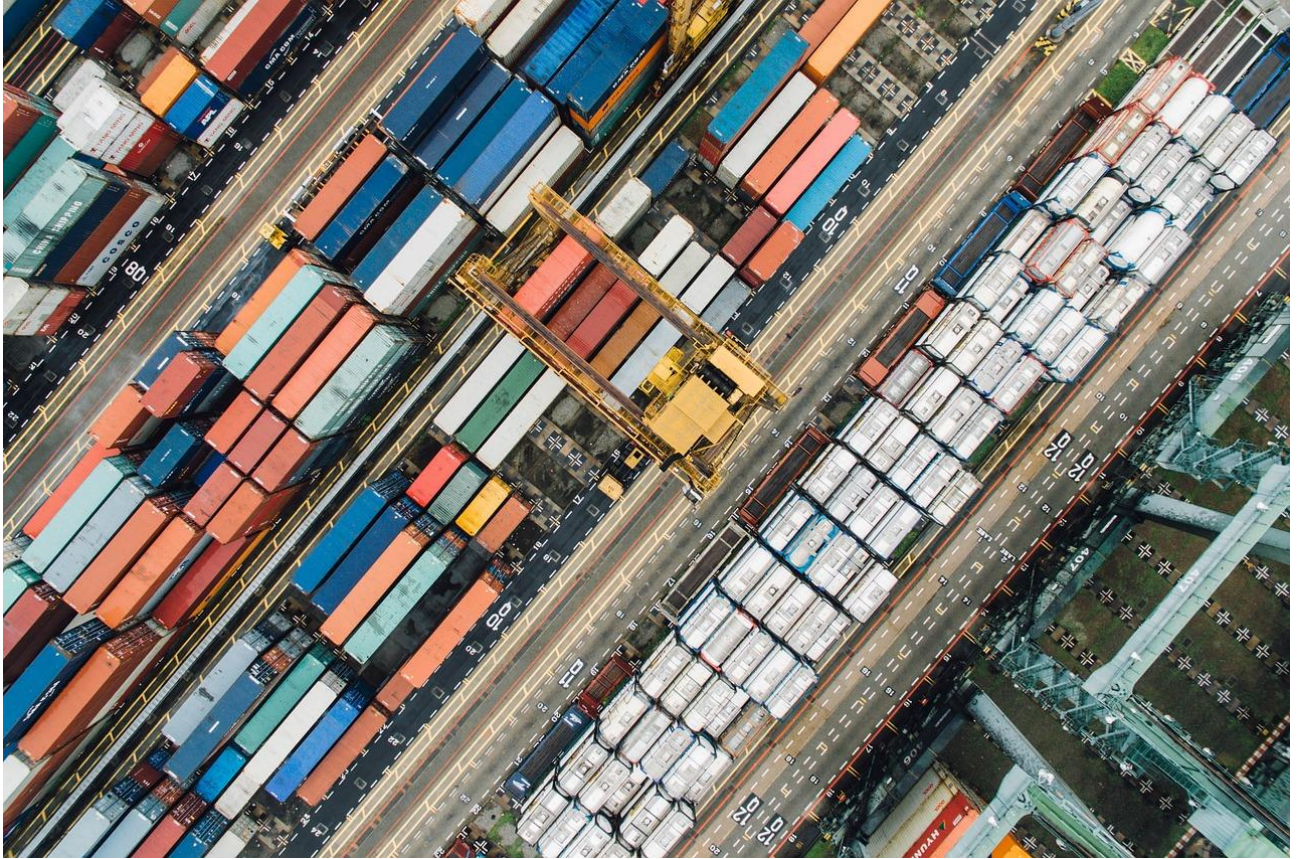

EKSPORTAS
NEGRAŽINAMASIS EKSPORTAS

Eksportas – tai prekių pardavimas užsienio pirkėjui ir išgabėnimas į užsienį. Daugelis įmonių savo veiklą pradeda nuo eksporto, nes ši veiklos rūšis nereikalauja daug pirminių lėšų bei nėra labai rizikinga. Eksportas skirstomas į tiesioginį ir netiesioginį.

Tiesioginis eksportas vykdomas tada, kai gamintojas savo gaminį tiesiogiai parduoda užsienio pirkėjui.

Netiesioginis eksportas vykdomas per tarpininkus. Tai daug patogiau įmonei gamintojai, nes jai nereikia rūpintis sutarčių (kontraktų) sudarymu, rinkos paieška, be to, tarpininkai prisiima didelę atsakomybės dalį. Prekių eksportas ir importas yra tie kriterijai, kurių kitimas ne tik rodo šalies faktiškai gautą naudą arba patirtą nuostolį, bet ir leidžia spręsti apie jos ūkio aktyvumą, konkurencingumą pasaulio rinkose, užsienio prekybos politikos veiksmingumą. Teigiamas užsienio prekybos balansas pasiekiamas, kai šalies eksportas viršija importą, todėl vienas iš svarbiausių daugelio šalių ekonominės programos tikslų – eksporto skatinimas ir naujų šalyje gaminamų prekių eksporto rinkų paieška.

Eksporto procedūra taikoma ir tais atvejais, kai Bendrijos prekės išvežamos į Bendrijos muitų teritorijoje esančias laisvasias zonas ir laisvuosius sandėlius arba tiekiamos kaip atsargos laivams ir orlaiviams, kurie, gabendami keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniu maršrutu, išvyksta už Bendrijos muitų teritorijos ribų. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 788 straipsniu eksportuotoju laikomas Bendrijoje įsteigtas asmuo, kurio vardu pateikiama eksporto deklaracija ir kuris yra prekių savininkas arba turi panašią teisę disponuoti jomis tuo metu, kai priimama minėta deklaracija.

Jeigu prekių savininkas arba asmuo, turintis teisę disponuoti eksportuojamomis prekėmis, įsteigtas ne Bendrijoje, eksportuotoju laikomas Bendrijoje įsteigtas asmuo, sudaręs sutartį, pagal kurią prekės yra eksportuojamos. Įforminant eksporto procedūrą Lietuvoje eksportuotoju gali būti:

Lietuvoje įsteigtas asmuo, kuris eksporto deklaracijos priėmimo metu yra eksportuojamų prekių savininkas arba turi teisę sudaryti jų perdavimo kito asmens nuosavybės sandorį ir:

1. turi teisę arba leidimą gauti grąžinamąsias išmokas už eksportuojamus žemės ūkio produktus;
2. yra sudaręs sutartį su trečiojoje šalyje įsteigtu asmeniu dėl dvigubos paskirties prekių eksporto ir turi teisę išgabenti šias prekes iš Bendrijos muitų teritorijos;
3. turi eksporto leidimą arba licenciją, jeigu deklaruojamų prekių eksportui taikomi draudimai ir (arba) apribojimai.

Bendrijoje įsteigtas asmuo, kuris eksporto deklaracijos priėmimo metu yra eksportuojamų prekių savininkas arba turi teisę sudaryti jų perdavimo kito asmens nuosavybės sandorį ir:

1. yra gavęs Lietuvos muitinės leidimą atlikti eksporto formalumus Lietuvoje;
2. yra sudaręs sutartį su Lietuvoje įsteigtu asmeniu dėl eksportuojamų prekių gamybos, parengimo transportuoti, pakrovimo, distribucijos arba panašią sutartį.

Eksporto procedūra taikoma ir tais atvejais, kai Bendrijos prekės išvežamos į Bendrijos muitų teritorijoje esančias laisvasias zonas ir laisvuosius sandėlius arba tiekiamos kaip atsargos laivams ir orlaiviams, kurie, gabendami keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniu maršrutu, išvyksta už Bendrijos muitų teritorijos ribų. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 788 straipsniu eksportuotoju laikomas Bendrijoje įsteigtas asmuo, kurio vardu pateikiama eksporto deklaracija ir kuris yra prekių savininkas arba turi panašią teisę disponuoti jomis tuo metu, kai priimama minėta deklaracija. Jeigu prekių savininkas arba asmuo, turintis teisę disponuoti eksportuojamomis prekėmis, įsteigtas ne Bendrijoje, eksportuotoju laikomas Bendrijoje įsteigtas asmuo, sudaręs sutartį, pagal kurią prekės yra eksportuojamos. Įforminant eksporto procedūrą Lietuvoje eksportuotoju gali būti:

Lietuvoje įsteigtas asmuo, kuris eksporto deklaracijos priėmimo metu yra eksportuojamų prekių savininkas arba turi teisę sudaryti jų perdavimo kito asmens nuosavybės sandorį ir:

1. turi teisę arba leidimą gauti grąžinamąsias išmokas už eksportuojamus žemės ūkio produktus;
2. yra sudaręs sutartį su trečiojoje šalyje įsteigtu asmeniu dėl dvigubos paskirties prekių eksporto ir turi teisę išgabenti šias prekes iš Bendrijos muitų teritorijos;
3. turi eksporto leidimą arba licenciją, jeigu deklaruojamų prekių eksportui taikomi draudimai ir (arba) apribojimai.
4. Bendrijoje įsteigtas asmuo, kuris eksporto deklaracijos priėmimo metu yra eksportuojamų prekių savininkas arba turi teisę sudaryti jų perdavimo kito asmens nuosavybės sandorį ir:
5. yra gavęs Lietuvos muitinės leidimą atlikti eksporto formalumus Lietuvoje;
6. yra sudaręs sutartį su Lietuvoje įsteigtu asmeniu dėl eksportuojamų prekių gamybos, parengimo transportuoti, pakrovimo, distribucijos arba panašią sutartį

Negrąžinamasis eksportas – muitinės procedūra, kurią taikant Lietuvos prekės visam laikui išvežamos iš Lietuvos Respublikos muitų teritorijos. Negrąžinamojo eksporto procedūra taip pat taikoma ir tais atvejais, kai Lietuvos prekės išvežamos į Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje esančias laisvasias zonas, laisvuosius sandėlius, neapmuitinamas parduotuves arba tiekiamos kaip atsargos laivams ir orlaiviams, gabenantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais.

Kai Sąjungos prekės išgabenamos iš Sąjungos muitų teritorijos į trečiąsias šalis arba išgabenamos į specialiąsias fiskalines teritorijas.

Eksporto deklaracija negražinamojo eksporto procedūrai įforminti turi būti pateikiama eksportuotoją aptarnaujančiai muitinės įstaigai (postui), priklausančiai teritorinei muitinei, kurios veiklos zonoje yra eksportuotojo buveinė (fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta). Jeigu prekės eksportuojamos pagal daugiašalę sutartį, kurios dvi arba daugiau šalių yra Lietuvos Respublikos asmenys, eksporto deklaracija gali būti pateikiama bet kurią iš šių šalių aptarnaujančiai muitinės įstaigai, priklausančiai teritorinei muitinei, kurios veiklos zonoje yra šio asmens buveinė (fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta). Prekių deklaravimo ir muitinio tikrinimo nuostatų nustatytais atvejais ir tvarka teritorinė muitinė, kurios veiklos zonoje yra eksportuotojo buveinė (fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta), gali leisti eksportuotojui pateikti eksporto deklaraciją negražinamojo eksporto procedūrai įforminti šiai teritorinei muitinei priklausančiai išvežimo įstaigai arba kitoms teritorinėms muitinėms priklausančioms muitinės įstaigoms. Keleiviai eksporto deklaraciją negražinamojo eksporto procedūrai įforminti pateikia išvežimo įstaigai.

Eksportuojant prekes turi būti atlikti jų eksporto muitinės formalumai, įskaitant Bendrijos prekybos politikos priemonių taikymą. Prekės, pateikiamos eksporto procedūrai įforminti, turi būti deklaruojamos nurodant šią muitinės procedūrą ir už jas turi būti sumokami nustatyti eksporto muitai (paprastai eksporto muitai Europos Sąjungoje netaikomi). Muitinės deklaracija eksporto procedūrai įforminti turi būti pateikta eksportuotoją aptarnaujančiai muitinės įstaigai (muitinės postui) (toliau – eksporto muitinės įstaiga), atsakingai už vietas, kurioje yra eksportuotojo buveinė arba kurioje supakuojama arba pakraunama eksportuojamų prekių siunta, priežiūrą.

Eksporto muitinės įstaiga – pagal muitų teisės aktus muitinės nustatyta muitinės įstaiga, kurioje turi būti atlikti formalumai, susiję su muitinės sankcionuotų veiksmų įforminimu iš Bendrijos muitų teritorijos išvežamoms prekėms, įskaitant atitinkamą riziką pagrįstą tikrinimą.

Susidarius tam tikroms aplinkybėms, dėl administracinių bei kitų svarbių pateisinamų priežasčių eksporto deklaracija gali būti pateikta bet kuriai kitai toje pačioje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje yra eksportuotojo buveinė, veikiančiai muitinės įstaigai arba netgi kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje veikiančiai muitinės įstaigai. Vadovaujantis Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatų 794 straipsniu, prekės, kurioms netaikomi draudimai arba apribojimai, jeigu vieno deklaranto pateiktos vienos tokių prekių siuntos vertė neviršija 3 tūkst. eurų, gali būti deklaruojamos išvežimo muitinės įstaigoje (žr. 4.2.3 skirsnį „Eksporto procedūrai įforminti pateikiamų prekių deklaravimas ir muitinės priežiūra“), tačiau Europos Sąjungos valstybės narės turi teisę netaikyti šios nuostatos, kai eksporto deklaraciją pateikia muitinės tarpininkai (šis apribojimas Lietuvoje netaikomas). Keleiviai muitinės deklaraciją eksporto procedūrai įforminti pateikia išvežimo muitinės įstaigai. Gavus muitinės įstaigos, kuriai turi būti pateikta muitinės deklaracija

eksporto procedūrai įforminti, sutikimą, ši deklaracija gali būti pateikta eksportuotojo pageidaujamoje vietoje ir ne muitinės įstaigos darbo laiku, eksportuotojui atlyginus muitinei su tuo susijusias išlaidas. Eksportuojant humanitarinės pagalbos siuntas, diplomatinėms atstovybėms skirtas prekes, gyvūnus, greitai gendančias prekes, skubias siuntas, kurių muitinis tikrinimas ir įforminimas vadovaujantis teisės aktais turi būti atliekamas skubos tvarka, prekės eksporto procedūrai įforminti gali būti pateikiamos pirmumo tvarka. Jeigu Bendrijos prekės buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos neįforminus eksporto deklaracijos, eksportuotojas turi teisę muitinės deklaraciją eksporto procedūrai įforminti pateikti vėliau. Ji turi būti pateikta eksportuotoją aptarnaujančiai muitinės įstaigai. Ši deklaracija priimama, jeigu kartu su ja eksportuotojas pateikia dokumentus, pagal kuriuos muitinė gali nustatyti išvežtų prekių rūšį bei kiekį ir tai, kad prekės iš tikrųjų buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos ir eksporto deklaracijos pateikimo metu yra ne šioje teritorijoje, taip pat paaiškinimą, kaip šios prekės buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos. Muitinės deklaracijos eksporto procedūrai įforminti priėmimas po to, kai prekės jau buvo išvežtos iš Bendrijos muitų teritorijos, neatima teisės muitinei taikyti eksportuotojui įstatymuose nustatytas sankcijas už nustatytosios prekių deklaravimo ir pateikimo muitinei tvarkos nesilaikymą.